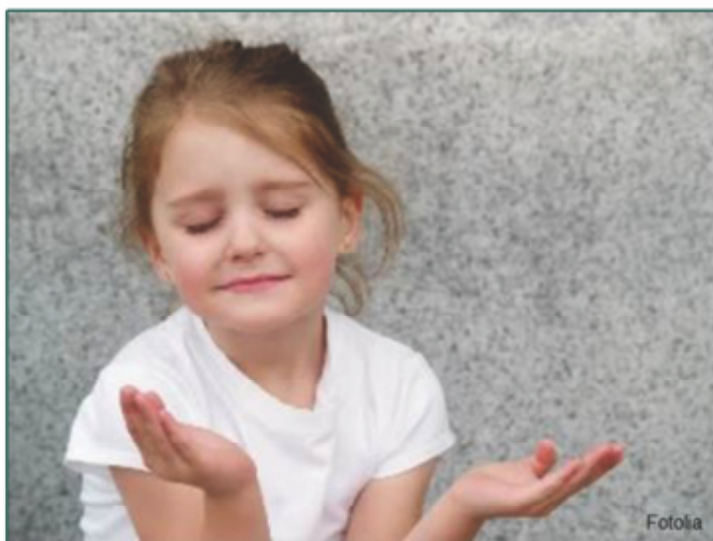

Kristian Naupang

Vol. 25 Issue No. 292

Fotolia

Lalpa, min ꠘawngꠘaitir rawh

Pathian hmangaihna	24
Hlawhtlinna thuruk	5
Pencil thu tiam chu	10
Kristianna leh Culture	21

Kum 25-na

January 2019

Bu 292-na

Editor

Upa C. Lalbiaktluanga

Managing Editor

Rev. Dr. C. Chawngghmingliana

Joint Editors

Lalremmawia

Upa B. Lalhmunliana

John Lalhruiatluanga

Upa Dr. C. Vanlalhruaia

Circulation Manager

Lalfakzuala

K R I S T I A N N A U P A N G

Synod Office First Floor
Mission Veng, Aizawl – 796 001

Phone – 0389-2324590

e-mail:

kristiannaupang@gmail.com

A man pe duh leh a bu la duh
chuan Circulation Manager
hriattir tur a ni.

Kum khat lak man ₹ 50.

Kristian Naupanga thu chhuahte hi Editor ngaih dan a ni vek kher lo.

A chhunga thu awmte	Phek
1. Editorial	1
2. Thilpek ropui	2
3. Hlawhtlinna thuruk	5
4. Mawitei te unau	6
5. Pencil thutiam chu	10
6. Tu nge i ngaihzwang	12
7. Arsite leh an zin kawng	15
8. Mapuia leh football boot thar	18
9. Kristianna leh culture	21
10. Pathian hmangaihna	24
11. Hriatzauna Huang	27
12. Hre thei rawh	29
13. Ka nu, țang fan fan	30
14. Chei chhuah	31
15. Ka hmuh ang hmu thei rawh	32

THILPEK ROPUI

– *Lalnunmawii*
Saron Veng, Aizawl

Mihring nunah hian thil pathum pawimawh tak a awm. Pakhatna chu ngilneihna a ni a, pahnihna pawh ngilneihna a ni a, pathumna pawh ngilneihna bawk a ni. – Henry James

Khaw pakhatah hian hmeichhe naupang fel tak mai a awm a, a hming chu Malsawmpuii a ni a, 'Sawmpui' tiin an ko mai thin. Kum dang ang bawkin Sawmpuii chu Krismas hmang turin a inbuatsaih ve a. Mipuite chu Krismas hman nan hmanhmawh takin an bazar mup mup mai a. Sawmpuii pawh chu a nu dam loh avangin a pa nen a nu thil tur lei turin tlaikhawhnuah an bazar leh hnuhnawh a.

Dawr pakhatah an lut a, a chungah chuan a nu mamawh chu an va hmu thuai a, a tlai tawh avang leh khua a vawh em avang chuan hmanhmawh takin a pa nen chuan in lam pana haw tumin an motor dahna lam an pan a, chumi bulah chuan

naupangte pahnih hmeichhe naupang leh mipa naupang hian, "Ka pu, khawngaih takin kan in thlenna tur taxi fare min pe thei ang em?" tiin Sawmpuii pa chu an dil a. Naupang pakhat hmeichhia zawk kum 10 mi vel ni awm tak chuan kekawr pakhat a pawm ve thaih a, Sawmpuii pa chuan an awmna hmun a zawt a, an khua atanga mel 3 laia hla thingtlang khua a lo ni daih a. Sawmpuii te pafa chuan mak an ti kher mai. Urlawk zan a ni tep tawh si a, naupang mahni in atanga hla taka an awm chu mak an ti hle a ni.

Sawmpuii pa chuan an chungchang a zawt Chiang a, Naupang pahnih chu unau an lo ni a, Krismasa ei tur an neih ve theih nana kut an

dawh thu leh an khua aṅanga bus-a an lo kal thu te, a tlai tawh avanga an haw ngam mai tawh loh thute an hrilh ta vek a. Tin, an inah chuan an pa chu mitdela a awm thu leh, an nu chu a dam loh avanga an unau dang pathumte rilṅama an awm mek thu te an hrilh nghal ta vek bawk a.

Sawmpuii te pafa chuan an khawngaih ta em em a, ei tur an lei belhsak mai bakah an in thlenga thlah turin naupangte chu thu an tiam ta a. Dawrah an luhpui a, ei tur chi tinreng – chhang te, buhfai te leh an unau dangte lawm zawng tur te an leisak ṅeuh bawk a, chung naupang pahnihte in lam pan chuan car-in an tlan ta vang vang a.

An awmna hmun an va thleng a, an in chu chhe tawh tak mai a lo ni a, eng (bulb) pakhat chiah a lo inchhi a, naupangte sawi ang ngei chuan an nu chu khumah a lo mu bel a. An pa ber chu eng mah hmu thei lovin a lo ṅhu a, an unau dangte chu vawt ti takin meilum chhe te hi an lo

ai lum ve a. Hmeichhe naupang zawk chuan lawm takin an thil hawn chu a nu leh a pa, a unaute hnenah chuan a phawrh a.

Sawmpuii te pafa chuan inhmelhriat nan chibai an buk kual a. Mitdelpa chuan, "Ka pu, in chungah ka lawm hle mai, ka hming chu Tlangkhuma a ni a," a ti a. Sawmpuii pa chuan mak ti takin, "Tlangkhuma a? Thangliana i hre ngai em?" a ti a. Mitdelpa chuan, "Hria e, ka pu alawm," tiin a lo chhang a. Sawmpuii pa chuan, "Thangliana chu ka ni pasal hming ang chiah a ni," a ti a. An insawi chhuak a, chhungkhat an lo ni reng tih an inhmuchhuak ta a. Sawmpuii pate hi Pu Thangliana te nen chuan an inpawh hnai lo hle nain khaw khatah an cheng si a, an chhungte mittel, eng mah thawk hlei thei lo chinchang an hre si lo chu mak an ti em em a. Amaherawhchu, Pathianin hun remchang a ruatsak niin an ngai ta zawk a.

Kum tam tak a liam hnu pawhin Sawmpuii chuan a pa

nena an thil tawn chu a rilruah a vawng reng thin a. Krismas a thlen apiangin mi harsa leh chanhaite a phak ang tawkin a tanpui thin. Sawmpuii chuan Pathianin thil mak a ti thin a ni tih hi a thinlungah a vawng tlat a, an pafain an hriat pawh ngai miah loh Pathianin an chhungte hnenah Samari mi tha angin tih tur a lo kawhhmuh a ni tih te a hre Chiang telh telh a.

Sawmpuii chuan, a pain a boralsan hnu pawh chuan Krismas a lo thlen apiangin a pa nena an thil tawn chu a hre chhuak thin a, a pa hriat reng nan Krismasa mi dang tanpui chu a intiam ta tlat a ni.

Miin, "Krismas hi engtianga hman nge i duh?"

www.mizoramssynod.org

tia an zawh apiangin, Sawmpuii chuan, "Krismas chu Lal Isua pian cham a nih mai bakah, Isua chu Pa nei lote pa, retheite Pathian a ni a, A pian cham lawmna a nih ngei bawk avangin, thianghlim taka nuna, mahni hlimna leh lawmna tur ringawt ngaihtuah lova, mi harsa leh rethei te, chhumchhia leh ei tur nei lote tanpui nan Krismas hi hman ka duh a ni. A chhan chu, a dawngtu nih aiin a pe thei dinhmuna kan din theihna chhan hi Pathian malsawmna vang chauh a ni si a," tiin a chhang thin.

Malsawmpuii chu a pa thilpek ropui hriat reng tlak avang chuan a hring nun chu nuam ti takin a hman thin a ni.

HLAWHTLINNA THURUK

– *Lalrinzuala Chawngthu*
Beginner Dept. ztu.
Leitan Kohhran

Vawi khat chu tlangval pakhat hian Greek mi fing, Socrates-a chu va panin hlawhtlinna thuruk a va zawt a. Socrates-a chuan dawthei taka tlangval zawhna chu ngaithlain, a tuk zinga lui kama rawn hmu turin a hrilh ta a.

A tuk zingah chuan tlangval chuan a zawhna chhanna hmuh ngei tumin lui kamah chuan a va kal ta a. Socrates-a chuan tlangval chu hruaiin tui chu a daipui ta a. Amaherawhchu, tlangvalpa rin loh tak maiin tuiah chuan a hnim pil ta thut mai a.

Tlangval chuan tal chhuah ngei tumin theihtawp a chhuah a; mahse, Socrates-a chu a lo chak phian si a, a tal chhuak thei ta hauh lo mai a. Tlangval chu thawchhamin a thi dawn ta mai a, a hmai te pawh chu a dang ta vek mai. Chutih lai chuan Socrates-a chuan tlangval chu tui atang chuan a pawt chhuak leh ta hlauh mai a. Tlangval chuan duhthawh tak maiin boruak chu a'n hip kaw kawk a.

Socrates-a chuan, "Tuia ka hnim lai che khan eng nge i duh ber?" tiin a zawt a. Tlangval chuan, "Boruak," tiin thaw hlawp hlawp chung-in a chhang a. Socrates-a chuan, "Kha kha hlawhtlinna thuruk chu a ni. Tuia ka hnim lai chea boruak hip tur i duh ang chiah khan hlawhtlinna chu duh la, i hlawhtling mai ang. Eng thuruk dang mah a awm lo," tiin a hrilh ta a.

Kan tum tihlawhtling tura theihtawp chhuaha bul țana beih zel hi hlawhtlinna chu a ni. Mei alh te tak tein lumna tam tak a pe chhuak thei lo ang hian, taima tak leh theihtawp chhuahna tel lo chuan hlawhtlinna ropui tak a neih theih ngai loh a ni.

MAWITEI TE UNAU

– V. Lalawmpuia,
Beginners Dept. ztu.
Ramthar Tlang Veng Kohhran

Tlai dar thum a lo rik meuh chuan Mawitei pawh chuan a nu leh pa te feh haw huna an inbual faina tur tui lum chhuang chuan a buai ve hle mai a. Kum 10 mi lek ni mah se, an chhungkua an harsat avang leh an unauva upa ber a lo nih baw k avang chuan a theih chen chenah a nu leh pate chuan an chhawr lo thei lo va.

Krismas te a lo hnai baw k nen, a nu leh pate chuan an kawr mawi leina tur tuakin hna an thaw k char char a. Kum tir lama a pain a lo tiam taw h angin Aizawlah ngei thawmh naw thar leia bazar chu an tum a.

An unau hi pathum niin Mawitei hi a upa ber a ni a, a naute pahnih kum 8 mi leh kum 6 mi, mipa naupang ve mai, eng mah la ngaihtuah lo, thiante thil neih apiang mai ngen ve mai rual an la ni baw k nen. Chuti chung chuan chhungkaw hlim tak, unau inhmangaih deuh an ni a. An nu leh pate thu an awihin mi dangte tan hnawksakin an awm ve ngai lo a ni.

A nu leh pa hnathaw k chu khaw thim dawn thleng pawha an lo la haw loh avang chuan a naute pahnih nen, an in chhe taw h takah chuan khawhar takin an lo awm ve a. A pa te an rawn haw har tak em avang chuan Mawitei chuan a ngaihtuah em em mai a. Chutia khawhar taka an awm lai chuan an veng pa Chhuanawma chu lo kalin, a pa chu an hnathaw k haw, lei an zaw h a chim thu leh a pa inhliam thu chu a rawn hrilh a. Mawitei chuan a nu leh a pate chu a ngaihtuah em em mai a, a naute pahnih chu tlema an la naupan deuh vang nge, eng mah ngaihtuah nachang an la hre lem lo

bawk a, an naupang ber Ramzauva lah chuan a nu te rawn haw har chu a ngai tawhin a tap per tawh mai a. A theih ang ang chuan an u chuan a lo thlamuan ve a, Sunday School-a an lo zir thin, mangan lai leh harsatna tawh changin kan bulah min tanpui turin Isua a awm reng a ni tih a hriat avangin, a rilruin a tawngtai melh melh a.

A pate an lo thlen chuan Damdawiin lamah an kalpui ta nghal a, a malpui ruh a lo tliak hi a lo ni a. Doctor-te chuan a rang thei ang bera Aizawl lam pan turin an lo ti a, an chhungkua an harsa bawk nen, Krismasa an thawmhnaw leina tura an lo khawl khawm ve te pawh chu a pa enkawl nan hman a ngai leh ta si a, pawisa an neih ang chhun chhun chuan, a tuk zinga Aizawl lam pan tur chuan chu zan hrehawm tak chu an hmang ral ta a. A naute pahnih chu nu leh pa hlata awm tura an la naupan deuh avangin, a nu leh pate rual chuan Aizawl lamah an kal ve a. Mawitei erawh chu

an ar leh vawkte lo enkawl a ngaih avangin a pi leh pute in lama awm turin an kalsan ta ringawt a.

Mawitei chuan a mumangah leh a mitthla a wawi tam tak a lo hmuh tawh, Krismasa kawr thar a neih tur, a neih leh theih dawn loh avang chuan hrehawm a ti em em mai a, amah ai mah chuan a naute pahnih – Zaia leh Ramzauvaten an nei thei lo tur a hriat chuan a khawngaih em em a, zanah te chuan a pa damlo tan leh kawr thar an neih ve ngei theih nan a tawngtai thin a ni.

Chutiang khawpa Mawitei te chhungkua an buai mek lai chuan Aizawl lama awmte pawh chuan Krismas lo thleng tur chu an nghakhlel em em a. Chhungkaw hausa tia sawi tur ni lem lo; amaherawhchu, chhungkaw hlim thei tak leh Pathian tih tlat mi Partei te nufa pawh chu Krismas thawmhnaw lei tur chuan bazar-ah an kal a. Partei nu, Nu Zampuii hian a fanu neih chhun hi a hmangaihin a duat em em a, Partei thawmhnaw

duh ang ngei chu leisak a tum a. Bazar-ah chuan mi an lo tam em em mai a, a nu nen chuan mipui zi hut hut karah chuan a thawmhnaw tur en chuan an kal kual vel a, chutia an kal kual lai chuan naupang pahnih, dawr chhunga motor lem ngena lo tap chu an hmu a. Partei'n a en reng lai chuan naupang pahnihte nu chuan a fate kai pah chuan, "Kawr thar leina tur a daih lo vang, ni dangah kan la lei dawn nia. Nangni chu naupang fel in nih kha. I u pawh eng mah kan leisak thei dawn si lo," tiin a hrilh mawlh mawlh a.

Partei chuan a lo thlir reng a, a khawngaih em em a, an tan tih theih a nei baw si lo. Pi Zampuii chuan a fanuin a thlir reng chu eng nge a ni tih a'n hmuhpui chuan, a fanu chu eng rilru nge a put hriat a chak ta tlat mai a. "Parte, eng nge i en reng a? Hei i thawmhnaw tur lei thuai thuai a ngai si a, i kal teh ang," a ti a. An kal pah chuan Partei chuan, "Ka nu, an unau khan thil lei an ngen a; mahse, a nu khan

leina tur an neih loh thu a hrilh a, ka khawngaih lutuk a," a ti ta reuh va. A nu chuan, "I thawmhnaw kan leina ai hi kan pe mai dawn em ni? I phal em?" tia an zawh chuan Partei chuan, "Ka nu, i ti tak tak em? I phal chuan kei chuan kawr thar ka nei lo mai ang, ka thil leina ai hi pe vek rawh," a ti ta mai a! A nu chuan a fanu Partei rilru thianghlimzia leh mi dangte tanpui a duhzia a hmuh chuan a lawm lutuk a, a insum zo lo chu a mittui a tla hial a.

Naupang pahnih zawng chuan an let leh a, mi an tam bawk nen an zawng hmu ta mai baw si lo. Partei chuan hrehawm hi a ti em em a. Chutia rei deuh an zawn hnu chuan kawngsir kil laia an nufa thuma an lo awm hi an va hmu fuh ta hlauh mai a. Pi Zampuii chuan an chanchin te a zawt a, a fanuin a kawr thar leina tur ai pek a duh avanga rawn zawng an nih thu te hrilhin, an unauva an kawr thar leina tur daih zan chu an pe ta a. Mawitei

nu chuan a phak ang tawkin Partei te nufa chu lawm thu a hrilh a, a fate pathum tana an thawmhnaw thar leina tur a nei thei ta chu a hlim em em a ni.

Krismass thlen nan ni thum chauh a awm tawh a. Mawitei chuan a nute pawh an lo haw dawn tih a hriat avangin a lawm em em a. An kal dawn khan an pawisa neih zawng zawng bakah, kum tir atanga khawlbawma a lo khawl ve tang tang pawh kha a pa damlo enkawl nan an keng vek kha a ni a. A nu leh pate chuan eng mah an rawn hawn theih a ring lo va. An rawn haw ni tur chu nghakhlel viau mah se, a ruk tak chuan a huphurh viau bawk a.

Mawitei nu leh pate pawh chuan tlaiah an khua chu an lo thleng ta a, a chhungte an hmu leh chu a hlim em em mai a. A nu chuan a thawmhnaw thar tur an hmuhtir chuan a lawm bawk si, a mak a ti bawk si chu room-ah a tlan lut a, Pathian hnenah lawm thu a sawi

mawlh mawlh mai a ni. Pathian hnena a lo dil thin, a pa dam taka a lo haw mai bakah Krismasa kawr thar nen a inkhawm ve thei tur an mitthla chuan a hlimin, Isua hi min tanpuitu, damlote tidamtu a nihzia a takin an chhungkuain an tawng chu a lawm em em a ni.

Zanah chuan Aizawl Bazar-a an thil tawnte chu a nu chuan engkim mai chu a sawi leh vek a, an tana Pathian thatzia leh Partei leh a nu Zampuii avanga Krismas hlim taka an hman tur chu an lawm em em a, an chhungkua chuan Pathian hnenah lawm thu sawiin an tanngtai rual ta a ni.

Keini pawh naupangte la ni mah ila, eng ti kawng zawng emaw talin mi dangte tanpuitu nih kan tum ve theuh dawn nia. Partei pawhin anmahni aia rethei zawkte, a neih ai pawh pe phalin mi dang a tanpui thei a; chu vang chuan keini pawhin kan theih ang angin mi dangte kan tanpui thei a ni tih i hre reng ang u.

PENCIL THUTIAM CHU

– *Lalmawipuii*
Primary Dept. ztu.
Leitan Kohhran

Pencil siamtu pakhat hian vawi khat chu a *pencil* siam a bawm chhunga a dah luh hma hian *pencil* hnenah chuan, "Thil panga i hriat ngei ngei tur a awm. Chung thil pangate chu i hriat reng dawn chuan khawvelah ka thawn chhuak che ang a, i theihngihlh dawn loh chuan khawvela *pencil* tha ber i ni ang," a ti a.

Pencil chuan thil pangate chu hriat a chak ngei mai. Tichuan, *Pencil* chuan, "Ka tana tha leh i tana tha tur a nih phawt chuan ka hre reng ang. Nangman min siam a, ka tana tha tur chu nangman i hria alawm," tiin a chhang a.

Tichuan, *pencil* siamtupa chuan, "Pakhatnaah chuan thil ropui tak tak i ti thei. Mahse, miin an chelh che i remtih phawt a ngai. Chutianga i remtih loh chuan eng thil ropui mah i ti thei lo vang."

"Pahnihnaah chuan, a tul dan ang zelin thil hriam tak taka zum i ngai thin dawn a ni. Chem hriam tak emaw, *sharp-ener* hriam tak hmangin emaw an zum dawn che a, *pencil* tha

tak ni tur chuan chu chu i dawl zo ngei ngei tur a ni."

"Pathumnaah chuan, i tih dik lohte nangman i siam tha leh thei tur a ni a. Palinaah chuan nangmaha pawimawh ber chu nangma chhunga mi, i laimu, i thinlung (lead) hi a ni. A tawp berah chuan engah pawh a thai che chuan i hnu i kalsan zel tur a ni ang. Eng pawh thleng se, i ziah chhunzawm zel thei tur a ni," a ti a.

Pencil chuan a hre thiam khawp mai. Chung thil pangate chu hre reng chunga a tih turte tha taka tih a intiam ta a. Tichuan, a siamtupa chuan bawm chhungah chuan a khung ta a ni.

Pencil angah hian han inchan teh, nakina mi ropui leh thiltithe i ni tur chuan pencil ang hi nih a ngai a ni. Heng, pencil hna hre reng tura pencil neitupain a tihte hi hriat reng tum rawh. Tichuan, mi ropui i ni mai ang.

Thil ropui tak tak tia, mi ropui tak ni tur chuan pakhatnaah Pathian kuta i inngah phawt a ngai a, i thatna hmangin mi dangte tan thil tha i ti bawk tur a ni ang. Pahnihnaah chuan, hrehawmna, natna leh harsatna i chungah a lo la thlang ang a; nimahsela, chungte chuan chakna thar a pe zawk dawn che tih hria ang che. Pathumnaah chuan, thil i tihsual reng rengin nangmah

insiam that nan hmang thin ang che. Palinaah chuan, nangmaha thil pawimawh ber chu nangma chhunga awm kha a ni a, theihngihl suh ang che. A tawp berah chuan, khawi hmunah pawh awm la, hnuhma chhinchhiah tlak tak hnutchhiah thin ang che. Hun khirkhan leh harsa pawh thlang mah se, i tih tur chu i hlen tho thin tur a ni ang.

Pencil ang hian kan tih turte ti thin ila, kan nunah eng

thil pawh tawk ila, kan beidawng mai mai tur a ni lo a, hma lam kan pan zel zawk tur a ni. Siamtu Pathianin keimahniah theihna a dah vek a, he leia min dah chhan kan tih tur hlen chhuak thei turin special takin min siam vek a ni. Amaha rinna nghat tlattute chu a ti thlawng ngai lo.

TU NGE I NGAIHZAWNG

*Zirsangliana Pautu
Leader, Senior Dept.
Ramthar Tlang Veng Kohhran*

Kan thupui hi tunlai tleirawl leh rawltharte chuan hrilhfiah hran ngai lovin kan hre thiam maiin ka ring. Thil pawimawh deuh, kan duh lutuk vanga kan ngaihtuah thlen loh fo mai a awm a. Ka bialpa/bialnu hi tu nge a niha, eng ang mi nge a nih, eng ang chhungkua nge a nih, an chhungkua an fel em, tihte hi kan lo ngaihtuah ngai miah lo va. Kan duh lutukna lamah hian eng mah ngaihtuah lo hian kan lo ngaizawng em em fo mai hi a lo ni.

Tleirawlte tan chuan ngaihtuah kim vek chu a harsa mai thei a. Amah-erawhchu, kan inngaihzawn hma hian ngaihtuah tum hram hram ila a tha hle a ni. A pawimawh ber zawk chu, a piangthar em, tih hi ngaihtuah hmaih miah loh tur a ni ang.

Min rawn ngaizawng a nih pawhin, lo aw zung zung lo ila. Kan duh zawng tak an lo nih pawhin ngaihtuahna fim tak nena ngaihtuah nawn pawht hi a tha hle a ni.

Hmanlai kan pi leh pute kha an lo fimkhur em em mai a. An fate ngaihzawng te

chhungkua kha thui tak tak an inchhui hmasa phawt thin a. Kha kha a lo him hle mai. An chhungkuaah mi a an awm em, kawchhung na nei thin an awm em, phungzawl an awm tawh em, an thlahtuteah rukru an awm em, tih te leh thil tam tak an lo chhui thin a, a lo pawimawh em em mai a ni.

Tunlai chuan 'It's my life' te hi kan han ti ve khanglang a. Kan nu leh paten an duh vak loh pawh hi, 'Ka neih tur alawm, keiman ka duh chuan a tawk,' te hi kan ti ham ham ngam

tawh a. Nu leh pate kan zahna pawh hi a tlahniam ta hle a ni. Rei lo te kan inngaizawng a, inneih kan duh em em nghal mai a. Thenkhat phei chu vawi khat inhmuhnaa innei nghal te pawh kan lo awm ta hial a. Rei lo teah inneih kan duh mai a, ropui takin kan innei a, ropui lo takin kan inthen leh mai thin a ni.

Hmeltha hi an hlu a, ngaihzaawn an chakawm duh hle a ni. Hmeltha si, Pathian thu awih bawh si phei chu duhthusam an ni ringawt. Mahse, hmelah hian kan buai lutuk ang tih erawh a hlauhawm thung. Hmeltha deuh, piangthar si lo chu ngaihzaawn loh a him ber.

Chhungkua hi Pathian ta a nih avangin, Pathian tel theih lohna chhungkaw din chu a tlo ngai lo va, rei lo teah a keh chhe thuai thin. I ngaihzaawng tur chu a hmelah chauh en lo la, a piangthar em tih ngaihtuah hmasa ber la, an chhungkua zir tel ngei ngei bawh ang che.

A bike mawng er dan leh a rik rin zawngah teh lo la, a car chei dan leh rik rin zawngah teh miah lo vang che. Lirthei chu a chhe mai a, an siam tha leh mai bawh a. I nihna kha a chhiat tawh chuan ngai awh leh a harsa tawh hle a ni. Nula/Tlangval nih hi a hlu a, a mawiin a zahawm em em a ni. Chutiawng bawkin nu/pa nih hi ropuina a ni a, a zahawm em em bawh a. Nih leh loh chu hlu lo tak a ni.

Thianghlimna (Virginity) hi Pathianin mihring tiropuitu ber atana a siam a ni a. Mihringin a nupui/a pasal tana a thil pek theih hlu ber a ni bawh. Chu chu i hmangaih ber, i nupui/i pasal tan i vawng him tlat dawn nia. I ngaihzaawngin i hlutna tichhe tur zawnga a sawm che chuan, a hmangaih lo che tih chiang takin hre ngam ang che. Nulat/Tlangval laia sex leh hmangaihna buku chu ramhuai nen inang renga ngaih tur a ni ang.

I ngaihzaawng nen khan in tawngtai dun tawh em?

Kristian chhungkaw tan chuan ṭawngṭai a ngaih dawn avangin, i ṭawngṭai dunpui theih loh chu nupui/pasalah nei lo la a fuh ang. Inngaihzawn laia ṭawngṭai dun hi sual hnar nan a ṭha em em a. Ṭawngṭai dun ṭhin te chu Setanan a hnaih ngam lo ṭhin.

I ngaihzawmg chuan inkhawm nge birthday lawm a ngaih pawimawh zawk tih

ngaihtuah la, inkhawm ṭhulha chaw ei khawm emaw, thil lawm tur a hriat theih viau chuan a him lo tlat. Tun hma chuan nam deuh ther therthe hi an pa an ti ṭhin a. Mahse, nam deuh ther ther ṭhin hi chu Lalpa hmaah an ṭhingṭhi ngam mang der lo. Pathian leh chhungkaw hmaa ṭhingṭhi ngam hi pa tak tak chu an ni.

Hnam dang nupui/pasala neih hi a tirah nuam ang takin lang mah se, tih dan (culture) a inan loh avangin khuareiah inrem reng a harsa duh a. Mizo tan chuan Mizo bawk neih hi a him ber a ni.

Chuvangin, miin, “Tu nge i ngaihzawng chu?” an tiha, zahpui miah lova i chhan theih nan, Pathian rawn chungin ngaihzawng zawng ṭhin la, a him ber a ni.

ARSITE LEH AN ZIN KAWNG

(Piputena an sawi chu)

– R. Vanlalrawna
W. Phaileng

Hmanlaia kan Mizo piputen vana arsite khi an chanchin an lo sawi thin a, hetiang hian an hming leh an zin kawngte chu an lo vuah zel a. Naupangte ka'n hrih ve ang che u.

1. Khawvel hmar lama kalte

(1) Hmar Arsi : Hmar Arsi khi mi thiamten ni (Sun) a ni e, an tih chu! Awmna ngaia awm reng an ni a, eng khian kan awmna lei a en thlen nan kum 44 a ngai an tih chu! A hla hle mai. Heltu a nei a, chu chu zangkhu a an ti a, hmar lam va en pheila, a lo ding ur mai ang. Khawthlang lam a thlen chuan, “Zangkhu a bungbu,” an ti a, khu a var dawn ta, an ti. Thlasikah a lang chiang hle.

(2) Dingdi Puantah : Arsi hmuhnawm tak Hmar Arsi chhak lamah chuan a awm a, kil thum sawl deuhvin a lang. Khawthlang lamah a thembu a awm a, chhak lamah a tahtu,

‘Dingdi’ a thu thluang diai ang. A bulah arsi eng ve tak ‘Lalthangvala’, a rimtu a thu baw k ang a, a themtleng rawlhna a lo dal thin. Naupang hla chuan, “Kiang rawh, ka themtleng rawlhna i dal alawm,” a ti a, a tawlh sawn leh thin.

(3) Sikeisen : Dingdi Puantah awmna zawn atanga vanlaizawl lam hnaiah a awm a, sen deuh rum mai, lian ve tak a ni a, a phe zuk zuk mai a ni.

2. Vanlaizawla tlante

(1) Sikawikap : Arsi pali sawl deuhva lang (Kawi pali chhawn khawm) chu a awm a, khawchhak lamah a kaptute mi pali, arsi eng fe fe i hmu ang a, an inkawibah

ṭelh ṭelh mai a nih khi. Thlasik lain han en chho la, a lang Chiang Hle. A laia mi khi a intihotu deuh a ni.

(2) Dargawn Rapthlak : An awmna chhak lawkah khian arsi lian pui, kil li inbialin an lo ṭhu leh ang a, piputen khi khi Dargawn Rapthlak an tih chu! Rapchunga buh an tihrona (An hakna) zampher a an vang a ni. Buh an ha tam thei awm asin.

(3) Siruk : A chhak lama awm leh chu ‘Siruk’ an ti leh a, inhnaih ṭuai, tung deuhin an awm khawm ang. He arsi hi May thla tawp aṭangin zan lama a hmuh theih tawh loh avangin, piputen thlipui na ber an sawi a tleh ṭhin a, chu chu ‘Siruk la’ an ti. August thlaah khawvar dawnin chhak lamah i hmu leh ṭan ang.

(4) Chhohreivung : Siruk dawtah chuan arsi ropui tak, ‘Chhohreivung’ a awm leh ta, a tung zawngin pathum eng tak tak a tlar ang a, a sir tawn tawnah a thla pharh arsi eng tak i hmu ang (Kraws

pawh a ang hle asin!). Bible-ah (Joba bu) zangkhuah, chhohreivung, siruk, varparh te ziah a ni e.

Vanlaizawla tlante hi September ni 15 zanlai dar 12:00 hma lama lo chhuakte an ni a, thlasikah November aṭanga January-ah a lang Chiang Lehzual ṭhin.

3. Chhim lam kawnga tlante

(1) Si vawk awt : He arsi hi nalh tak, vawk phurhna awt angin a lang ang.

(2) Khiangtezawngzim : Arsi awm khawm bawr hnihin i hmu ang a, a laiah tlema lian deuh – zawng pachal ṭhu an hual chu a lang mai ang.

(3) Sisairawkherh : An awmna chhak lamah chuan Mizo sairawkherh anga kul pup a lo lang leh ta! Saihlum dahna a awm a, khawchhak lamah sava perh tumin a kul pun mai a nih saw! Han en pheih teh.

(4) Sirawkuai : An awmna aṭanga chhakta berah arsi

mawi tak a lo ding leh zan mai ang a, khawthlang lamah a ler lam a kul thla kalh mai ang. Thlasik khaw thian lai deuh chauhvin en chet chet a ngai. Kan naupan laia virmep kan khaina ang kha a nih saw.

kawngpui an nei a, hengte hi kawngpui kawlkil tawp aṅanga a tawp lehlam thlengin an tlan ṅhin. A va ropui tak em!

Kum 2013 February 15 khan Russia rama Chelin Bink-ah arsi ft. 55-a lian a tla a, ton 10,000-a rit a nih chu. Darthlalang sq.m. nuai hniha sei a nghawr keh vek a, kum za danah he lai ramah hian a lo tla tawh ṅhin. Tunah hian dilah a awm a, khawvel mi thiam (Scientist)-ten an exam luih luih mai a nih chu!

Thlasik kawng

Aw le, heng bakah Chawngmawii, Hrang-chhuana, arsi eng tak tak an la tam mai. Simeikhu kum sawmnga dan vela lo lang te nen, vanlaizawl chhim hretah

Heng zawng zawng hi Pathian ta vek a ni e. Amah faktu an nih hi.

MAPUIA LEH FOOTBALL BOOT THAR

– *Helen Lalrinsangi Ralte*
Junior Department ztu.
Leitan Kohhran

In te tak teah hian mipa naupang hmel̄tha deuh mai, Mapuia te chhungkua hi an awm a, nu leh pa a nei tawh lo va, a nau nen a pi leh pu, tar tawh deuh bulah an awm a, a pu chu a inhlawh thin a. Mapuia chuan tirh te hi a hnial em em mai thin a. An sikulah chuan *football tournament* a awm dawn a. Mapuia pawh inkhel thiam deuh mai hi a ni a, a tel ve dawn a.

Football boot thar leh *Jersey* thar nena inkhelha, pet goal-tu nih a chak em em thin a. Mahse, an rethei si a, a pute chuan *ball boot* thar leina tur an nei si lo va, a thinrim em em mai a. A titau vel a, chaw te a ei duh lo va. A pu chuan, "I pheikhawk hlui nen inkhel mai la," a tih phei chuan a thinur em em mai a ni.

Zanah pawh lehkha zir duh lovin thutthlengah a muhil a, mumang a lo nei a. A mumangah chuan *football boot* thar a lo nei a, *jersey* thar nen an *team captain* a lo ni a, an lo inkhel a, a lo thiam khawp mai a, tu man an el pha lo va. A lo pet *goal* reng mai a, an sikulho chuan an lo au

dur dur a, hmeichheho phei chuan an lo starrawn nasa khawp mai a, an *coach* pawhin a lo fak em em mai a. Inkhelh zawhah chuan an in lamah bike khalhin a lo tlan haw a, in a thlen chuan an in chu a lo reh thiap a. Khua a lo thim tan tawh a, tu mah an inah an lo awm lo a ni ang, a pi leh a pute, a naute chu a au vak vak a, tu man an chhang si lo. Kawngka chu a va nam hawng a, in chhung chu a lo thim vek a, electric a'n on a, current a lo awm bawk si lo, a ril̄tam tawh bawk si, in chhungah chuan amahin a lut ngam lo va, a tui a hal tawh bawk si a. Nakinah chuan thih leh thih tiin an in chhungah

chuan a zuang lut rawp a, a luh veleh chuan kawngka chu amahin a inkhar nghal thui a. Mapuia chuan a hlau em em mai a. Bedroom lamah chuan rum ri der der hi a hre lehngal a. *Bedroom* kawngka bulah chuan a va ding a, chutih lai tak chuan electric a rawn eng ta thut a, a phu zawk a, a pi, tar tawh tak chu khumah a lo mu a, a damlo va, a rum a lo ni a. A pi khua chu a sik a, "Ka pi, khaw nge ka pu leh ka nau?" a ti a. A pi chuan, a pu chu a inhlawhna thinah pawisa puk dil tura an kal thu a lo hrih a. "Ka va hruai nghal ang e," a ti a, a bike chuan a va tlan nghal a.

A pu leh a nau chu in pakhat, gate lian pui nei chhungah hian a va hmu a. An bulah chuan pa lian pui mai hi a lo ding a, ui lian pui a lo kai bawk a. A pu chuan a pi damdawi leh buhfai leina tur pawisa pukah a lo dil mek a. Pa lian pui chuan a pu chu a lo nem dawrh a, "I hlawh i la vek tawh. Engtin nge puk min dil ngam zawk chu le? Police ka mantir mai ang che u," a lo ti khur khur a. Mapuia pu chuan hlau chung chung leh

www.mizoramsynod.org

khur beuh beuh chung hian, "Ka tupa Mapuia'n football boot leh jersey thar a duh em em a, a lei nan kan lo hmang zo vek a, buhfai leh damdawi leina kan nei tawh si lo va, a pi a damlo nasa si a, khawngaih takin min puktir hram la, naktukah ka lo inhlawh leh ang a, ka rul leh ang che," a ti a.

Pa lian pui mai chu a thinrim em em mai a, aw t̄eng chhuai hian, "Buhfai chhum tur in neih loh leh i tupa boot leh jersey chu va chhum ula, va ei ula ti nia," a lo ti a. A pu chu a lo nam sawn dawrh a. "I tunu hi kan chhiah-hlawhah a t̄ang ang, i pawisa bat hmasak pawh min la rul si lo va," tiin Mapuia nau chu kawngkaah a lo pawt lut a, a khar bur a, a kalh nghal tlat a. A nau chu a lo t̄ap vak vak a, "Ka u Mapui, min chhan rawh," a lo ti tuar tuar a. Mapuia chuan thinrim deuh mai hian a bike chu a tinung a, pa lian pui te kawngka chu a va su bur a, va sut hawna a nau chu va chhanchhuah a tum a ni. Full speed-in pa lian puite kawngka chu a va su ta dawt a, a ri tuar mai a, "A

nah," a ti tuar a. Mapuia muhil chu a lo harh a, ðhutthleng bânah a lo intauh vak mai hi a lo ni a. A tho vat a, "Ka pi, i dam ðha tiraw?" a ti nghal a. A nau pawh bathroom-ah a lo zai rat rat a. A pu zing exercise la zo a lo lut chiah bawk a, Mapuia football boot thar mawi deuh mai a rawn khai lut a. "Mapui, hei i boot tur chu. Dawra mi ka rawn ba a," a ti a. Mapuia chuan mak ti deuhvin a en a, "Ka pu, ka lawm lutuk! A thar a ngai hlei nem, ka pheikhawk hlui nen pawh ka inkhel thei tho asin," tiin a chhang thei ta a. Hmanhmawh takin a pu chu a'n en a, football boot thar chu dawr neitu hnenah chuan

an va thleng leh ta a. Tournament-ah pawh chuan a pheikhawk hlui nen chuan theihtawp chhuahin a ðang a, goal khung hnem ber a ni ta a ni. Chuta ðang chuan Mapuia nun chu a lo inthlak ta a. A pi leh pu thu awihin, lehkha te ðhahnemngai takin a zir ta ðauh ðauh va. A pu inhlawh ai te a inhlawh a, a tawpah phei chuan lehkha thiam, mi ropui tak lo niin, a pi leh pute leh a unaute pawh nuamsa tak leh hahdam taka awmtirin a enkawl ta a ni.

Nu leh pate, pi leh pute leh aia upate thu kan awih phawt chuan Pathianin min kalsan ngai lo va, nasa takin mal min sawm ðhin a ni.

KRISTIANNNA LEH CULTURE

– *Zohmangaiha*
Saron Veng, Aizawl

Kristianna han tih chuan Kristian sakhaw chungchâng sawina a ni mai a. Culture hi hnam dang ÷awng mah ni se, a awmzia kan hriat tlân deuh vek si, mahni ÷awnga thumal pakhata dah awlai si lo a ni.

Hun thuhmuna mihring chêng hote nun dân phung, chîn ÷han, rilru putzia leh khawsak dânte a huam thei vek awm e. Kristianna leh culture hi a inpersan viau nge a lo inkawp rem thei viau zâwk? Keini Mizo Kristiante hian Kristianna leh culture hi engtiang takin nge kan kalpui tih hi kan ngaihtuah ngun a ngai ta hle mai.

Mizote kan Kristianna zin kawngah hian a châng chuan Kristianna leh kan hnam ziarâng lan chhuahna (Cultural traits) ÷henkhat chu kan inchaltauhñir bawp bawp ÷hîn a. Khawthlang Kristiante nun dân kan châwk luh (Kristian zawng zawngte awm dân tur

nia Mizote pawhin kan ngaih ÷hîn) chu vawî tam tak a dingchang zâwkah ÷angin, kan Mizo thilte chu a per zâwk a ni ÷hîn.

Hmânlaia *missionary-ten tribal*-te hnêna Pathian thu an zirtîr dân hi a ram mite nun dân ÷ha chhawm nung zawng kha a ni ngai meuh lo va. Japanese *theologian* Koyama chuan, "Asia rama Chanchin ÷harawn hrltute hian zirtîrtu rilru (Teacher's complex) pu chungin Chanchin ÷ha min hrih a ni," a lo ti a. Khawthlang Kristian *culture* chauh dika ngaia, Asia mite hnam nunphung ÷ha tak tak chhawm nun ÷ur awm reng pawh an hnâwlsak ÷hîn nia a

hriat vâng a ni. Mizoramah pawh missionary-te khân kan pi leh pute ringtu an han nih chiah khân kan hnam lam te, zai te, chîn thán dân an lo vawn ngheh tawh tak takte Kristianna nêh inhnêk remtîr lovin, kalsan vek tûrin an phûr a. Khawthlanga Kristiante nun dân chu Kristian zawng zawngte awm dân tûr tehfung (Norm) atâna hmângin, an hla thlûk leh rimawi hmanga Pathian min faktîrin, kan hnam zai leh lam te, rimawi tumna hmanrua te min hnâwlsak hmiah hmiah mai a nih kha.

Vanduaithlâk takin, an hnathawh ropuun, an thiltum thâ viau mah se, Zosâpte khan Kristianna leh *culture* thán duntîr a pawimawhzia kha an hre tâwk lo va. Keini Mizote lahin *missionary*-te thlîrna chu dik ta bera ngaiin, an tih ang ang chu Kristian nun dân tûra ngaia, kan hnamin Kristianna nêna inkalh si lo thil thâ tak tak kan lo neih sate pawh

chhawm nung lovin, tam tak kan hnâwl tawm ta zâwk a.

Kristianna hian a thâ zawngin kan hnam nun kawng tam takah a sawi danglam a. Thlarau sal tâng chhuah zalênna te, zirna te, hriselna thâ zâwk te, nunphung duhawm zâwk te leh thil thâ dang tam tak sawi sên loh a rawn luhpui a. Chutih lai chuan Kristianna nêna inkalh nia kan hriat avânga kan hnam ro hlu chi hrang hrang, kohhran huang

chhûnga hmun chang ve ta lo tam tak a awm thei bawng. Kristiannain a rawn ken luh thil thâ tak tak hi chhawm nung zêl chungin, Isua zirtîrna nena inkalh ni si lo – Mizo kan nihna tichiangtu thil chi hrang hrang, kan hnam zai leh lamte hi kan chawi vul

thar leha, kohhran huang
chhûnga kan seng luh deuh
deuh a hun tawh lo maw?

Sâpho thuhnuai aţanga
India a zalenna pawh kum
sawmsarih chuang lai a ni
tawh chungin, kan rilru zawk
sal beh kan nihna chin a la
awm tlat a. Vun ngo
ngaihsanna, an thiltihte leh
neihte tha ta bik riauva
ngaihna kan la nei lian hle.
Chu vâng chuan khawthlang
lam aţanga kan chawk luh thil
chi hrang hrangten kan
Kristian huho nunah hmun an
chan laili viau laiin, keimahni
hnam zai leh lam te, kan

www.mizoramsynod.org

rimawi tumna hmanrua te
chuan kohhran huang
chhûngah hmun laili a la
chang ve thei chuang lo. Eng
tikah nge cheraw te, chai te
leh kan hnam lam chi hrang
hrangte hi KTP *programme*-
ah te kan la telh ve ang a, eng
tikah tak Kohhran zaipawlte
hian thlur hnih zai hmangin
biak in chhûngah Pathian
fakna hla an la sak dup dup
ang aw? Hnam dangten an
hnam ziarang lantir chunga
hlim taka Pathian an fak theih
chuan, eng vângin nge kan
tan chutianga tih ve chu a
thian loh bik ang le?

PATHIAN HMANGAIHNA

– Mickey Hlawndo
Saron Veng, Aizawl

A pindana tukverh aţang chuan Sophie chuan p wna an thenawm Daphne-i leh a nau Nathan-ate infiam lai chu an bula infiam ve chak tak tih hriatin a thlir dauh dauh va. Mahse, a pa thupek, "P wnah s wn i infiam ve tur a ni lo," tih chu bawhpelh tur khawpin huaisenna a la nei rih lo va.

Ni tin mai chuan, an thenawm naupangte chu a room bulah chuan an rawn infiam thin a. Ni khat chu a room-a lehkha a zir melh melh laiin p wna naupang infiam au th wm chuan a rilru chu a la ta tlat mai a, parda chu keuvin a bih ta dek dek a. Daphne-i te unau chu eng dang ngaihtuah lo ang mai hian hlim takin an infiam a, khua lah chu a nuamin p wna chhuah ve chu a chak  m  m mai a. A pa thusawi pawh ngaihtuah tawh mang lo chuan, p wnah chuan a chhuak ve ta ringawt mai a.

Hun eng emaw chen pawna a va infiam ve hnu chuan, tukverh aţangin dim

t in an inah chuan a lut tham tham a, hmanhmawh takin a room lam chu a pan a. A hmanhmawh luat avang chuan a pan a roh em em, banga thlalak intar chu a su thla palh ta tlat mai le!

A rilru chu a buaiin, tih ngaihna a hre lo hle mai. A keh darh vek tawh bawk si! Han rem that leh chi ziazang a ni tawh bawk si lo. Lungngai takin a thu kun reng mai a, tih ngaihna dang a awm tawh thlawt loh avangin a keh nawite chu rut faiin bawlhhlawh bawmah a paih ta vek mai a.

Zanriah an ei hma zawng chuan a room-ah chuan rilru hrehawm takin a awm ta char

char a, zanriah an ei pawh chuan eng mah a sawi ngam lo va. Zan mut dawnah chuan, "Ka pa nen hian kan inngaina em emin, kan inhmagaih a, engkim kan ti dun thin kha a ni a. Tunah zawng thil pakhat lek tihsual avangin kan inhlata em em mai a ni si. Engtin nge ka tih ang?" tiin a rilru chu a insual buai em em a.

A tawp a tawpah zawng thlan tur dang neiin a inhre lo va, a pan a hriat chhuah hmaa hrilh law law chu thin a hria a. Hlau leh khur chungin a pa chu a pan ta tawp a. A pa chu sitting room-ah lehkha chhiarin a lo

thu a. Sophie-i a hmuh veleh chuan a pa chuan, "Ka lo nghak char char che asin. A tawp a tawpah chuan i rawn lang ta alawm. Lo kal rawh, ka mal chungah hian ka lo pawm ang che," a ti a. Sophie-i chuan sawi tur dang neiin a inhre ta lo va, "Ka pa, hmangaih tlak ka ni tawh lo, ka sual a ni! I thu pawh ka zawm thei lo a nih hi," tih pahin a pa thlalak duh tak a tihkeh chu a lek lang a.

A pa chuan, "Pawna i chhuak te, i lo haw leh te, thlalak frame i tichhe lai zawng zawng te kha ka hmu vek che alawm," a ti a.

"A ni maw! Office i kal lo ami?"

"Vawiin chu nangmah nena hun pawimawh tak mai hman ka duh avangin office chawlh

ka la alawm. Ka thu i awih leh awih loh en ka duh a."

"Min la ngaidam thei ang em? Min la hmangaih thei ang em?" "I pian hma daih tawh khan ka hmangaih che. A chhan chu ka fanu i nih vang a ni. I thiltih lam ka thlir lo. Ka hmangaihna che hi eng mahin a la bo thei lo vang."

Nghet taka inkuahin, an biangah chuan mittui a luang ngiai ngiai a.

Pathian hian Amah nena hun hlimawm tak leh hriat reng tlak hmanpui min duh lai hian, keini chuan khawvel thil leh kan nawmna tur zawk thil nia kan hriatte kan tihsan thin. A duh zawng aia a duh loh zawng kan ti tam zawk chung pawhin, a hmangaihna

chuan tawp chin a nei ve lo. Kan thil tihsual laite min hmu reng mah se, min theih-nghilhsaka kan nih ang anga min pawm leh duhtu Pathian kan nei hi a va ropui tak em!

Krista hmangaihna ata chu tuin nge min then ang? Hrehawmnain emaw, lungngaihna emaw, tihduhdahnain emaw, tamin emaw, saruaknain emaw, hlahunain emaw, khandaihin emaw min then ang em ni?

"Nangmah avangin nilengin thahin kan awm thin; beram talh turte anga ngaih kan ni," tih ziak ang khan.

Then suh e, chung zawng zawngah chuan min hmangaihtu avang chuan, ropui taka ngamtu kan ni.

Hriatzauna Huang

- Lalremmawia

* Tah hian thatna tak a nei a, chu chu hriselna atan a tha tlat mai hi a ni! Kan tah hian kan taksaa natna lo dotu

khawl tana thil tangkai lo kha mittuiah a rawn luang chhuak a; tin, lungngaihna a chhâwk thei bawk a ni. Chuvangin, tah hi lusun leh lungngaih chângang min chhâwktu tura Pathian thil siam tangkai tak a lo ni reng a nih chu.

* Lehkha chhiar chak i duh em? Thelret (Chewing gum) hi lehkha chhiar chak nan a tha an tih tlat chu. Mit, ka

leh beng hriatna a la peng a, kan thil chhiar laiah rilru kan sawr bing theih vangin kan chhiar chak phah thei nia sawi a ni.

* Ramhuai Lei (Devil's Bridge) an tih mai, Germany

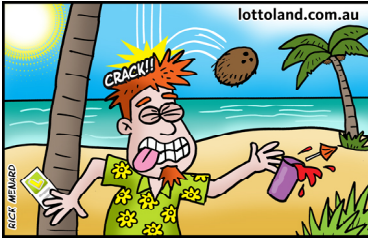

rama Kromlau khuaa mi chu kum zabi 19-na laia dawh daih tawh kha a ni a. Tuia a thla nena bial (Circle) siam thei tura duan a ni.

* Eng tik lai pawha rimawi (Music) ngaihthlak reng mai hi Lisztomania an ti.

* Coconut vanga thi hi shark-in a seh vanga thi aiin an tam zawk thin nia. Coconut-in a tlak vanga thi hi kum tin chawhrualin mi 150 vel an ni thin.

* Japan ramah chuan naupangin *Grade Four* (Kum 10) an nih hma chuan eng exam mah an hmachhawn ngai lo. A chhan chu – sikul an kal tan ațanga kum thum chung chu naupang hriatna leh thiamna teh lova, awm dan mawi leh nungchang ța an zirtir thin vang a ni. Ni e, kan zirtirtute hian thiamna aiah nungchang mawi leh awm dan ța min zirtir hmasa se a ța khawp ang.

* Kum 2011 ațanga tun thlenga tualchhung indona Syria ramah chuan naupangte pawh lung ina tantir, sawisak leh dawp an ni a. UNICEF hotunu Maria Calivis-i chuan, “*Nu leh pate chuan an faten an mumangah indona rapthlak tak an mangphan thin thu te, pawisak nei lo mi rawvate thiltih leh indo mite awm dan rapthlak tak takin a tihbuai nasat thu te an sawi a. An lem ziahte pawh tharum thawhna lam leh thisen chhuahna lam te, bomb puakin thil a tihchhiat buaih buaih lem te a nih thu an sawi,*” tiin a sawi.

Mipa naupang, kum thum mi pawhin kum 2015 khan thihna khawp hliampui a tuar a, zualkona tur nu leh pa leh chungte nei tawh hek lo, damdawi ina a thih hma lawk chuan, “*Pathian hnenah ka hrilh vek dawn,*” a ti ta mai a! Chu thu chuan a hria apiang mittui a titla a ni.

HRE THEI RAWH

1. Puithiam Samuela nu hming tu nge?
2. Mizorama Presbyterian Kohhran din tan ni?
3. Mizoram Governor tang lai tu nge?
4. Buhfaitham hi eng tik kuma tihchhuah nge?
5. Lal Isuan hmeithai fapa thi a kaihthawhna khua kha eng khua nge?
6. Lal Isuan Galili dila lawng chungga thu a sawina kha tu lawng nge?
7. Lal Isua sabengtung chungga a chuan tur thu sawi lawktu zawlnei kha tu nge?
8. 'Ka ram leh Kei' tih lehkhabu ziaktu kha tu nge?
9. British Parlament-a Mizo lalten bawih an neih duh lohna thlentu kha tu nge?
10. ESPN (TV channel pakhat) lampum eng nge?

1. Hani. 2. January ni 11, 1894. 3. Kumanam Rajasekharan
4. Kum 1910. 5. Nain khua. 6. Simona (Petera). 7. Zawlnei
Zakaria. 8. R. Vanlawma. 9. Dr. Peter Fraser. 10. Enter-
tainment and Sports Programming Network

KA NU, TANG FAN FAN

- Upa H. Ngurthansanga

1. Mim anga lo piang, kei hrai lungmawl tan hian,
Min hmuaktu lei hring nun,
Aw, thlarau khawvel te hlei hlei hi,
A mak, hriat thiam a har mang e,
Siamtu chung Pathian rorelna chu.

2. Zum leh hriam, khur chhia,
Dai sual tur a tam si a,
Kaihhruai ka ngai, zirtir ka va ngai em!
Ka nu, aw ka nu, ka rinchhan i ni,
Bo lova min hruaitu tur, ka inngahna chu.

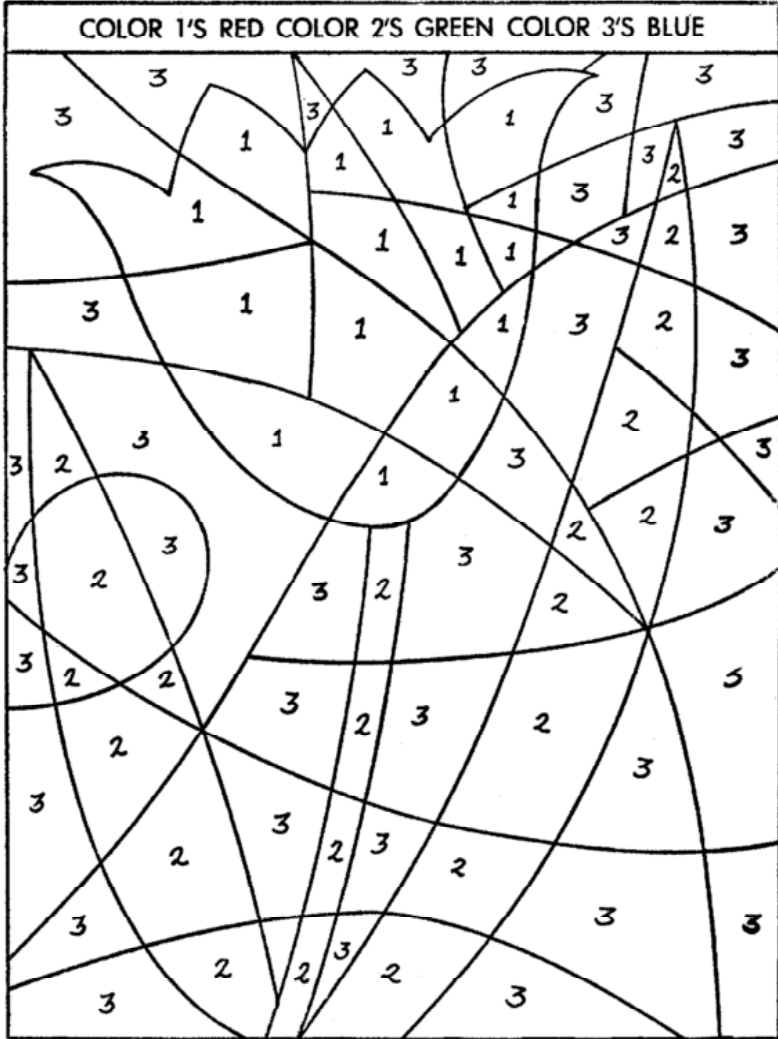
3. Mi nute angin zir sâng lo mah la,
Thiam ve loh hlauvin i zam em ni?
Kei mi siam nan Lalpan a ring che,
Ka hring nun leh thlarau kaihruai tur hian,
Lalpan nang lo chu kut a nei chuang lo a nia.

4. Lalpa pek che, ka tana i hmangaihna kha,
Aw, kha ngei kha khawnvarah hmang ta che;
Puithiam Elia ke bulah min thlen la,
Lalpa ka hnaih theih berna turah min hruai ang che;
Thiamna leh sanna reng a ngaih loh chu!

5. Berampu angin, mi finge nen khan,
Isua hmel hmuh ka duh e;
Thlaler ram ro, kham leh suar dai kai zelin,
Min hruai la, min hruai zel ang che;
Aw ka nu, tang fan fan.

CHEI CHUAH

Pakhat zawng hi a senin. Pahnih zawng hi a hringin.
Pathum zawng hi a pawlin chei rawh le

KA HMUH ANG HMU THEI RAWH

A chung a lemziak chi hnih khi ngun takin en la, a inan lohna chi ruk hmu thei rawh.

A hnuaiah hian a chhanna lo ziak la:

1.
2.
3.
4.
5.
6.

December issue chhanna:

1. Bawng ki a kak zawk	2. Beram beng a tawi zawk
3. Di inchung a fual zawk	4. Josefa lu hrenna a var bik
5. Mari kut zungtang a lang lo	6. A beng a te zawk

Postal Registration No. MZR/70/2018-2020 RNI Registration No. 66996/96

To.

**Tianguam South Kohhran
Senior Department**

Published by Rev. Dr. C. Chawngmingliana
Synod Literature & Publication Board, Aizawl and
Printed at the Synod Press, Mission Veng, Aizawl - 796 001.

Copies - 31,000